

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ЛОГОПЕДІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Думинська Катерина Сергіївна,
здобувач вищої освіти, магістр
соціально-психологічного факультету
kduminska02@gmail.com

Стахова Ольга Олександрівна,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти
stakhova.ol@gmail.com
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, Україна

Одним із пріоритетних напрямів сучасної системи освіти є забезпечення можливості отримання якісної освіти усіма дітьми, незалежно від їхньої фізичної, розумової, емоційної та соціальної спроможності. Утім, для успішної реалізації інклюзії необхідні висококваліфіковані педагогічні кадри, зокрема логопеди, які мають глибоке розуміння індивідуальних потреб дітей і вміють створювати ефективні освітні стратегії. Формування готовності, передусім психологічної, майбутніх учителів-логопедів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі є актуальним завданням сучасної педагогічної системи.

Як показав проведений нами змістовний аналіз низки освітніх програм вітчизняних закладів вищої освіти, за якими здійснюється підготовка майбутніх фахівців за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, основними завданнями підготовки майбутніх учителів-логопедів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища є:

- 1) формування у них теоретичних знань про інклюзивну освіту, її цілі, завдання, принципи та нормативно-правове забезпечення;
- 2) розвиток у них практичних умінь і навичок щодо організації освітнього процесу в інклюзивному середовищі з урахуванням специфіки дітей із особливими освітніми потребами;
- 3) формування у них комунікативних навичок, необхідних для ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, їхніми батьками й педагогами;
- 4) розвиток у них емпатії та толерантності як важливих особистісних якостей для роботи в інклюзивному середовищі [2, с. 160].

Активним етапом реалізації вищезазначених завдань виступає професійна підготовка майбутніх фахівців у виші. Так, на початку здобуття фаху викладацький склад спрямовує свої зусилля переважно на формування теоретичного мислення студентської молоді, згодом – на вироблення практичних умінь, навичок, переважно під час проходження навчальних,

виробничих практик, без яких неможливий подальший професійний розвиток педагога-логопеда.

Узагальнюючи результати наукового доробку низки авторів, зокрема А.І. Каплієнко, К.М. Кутержинської, А.В. Лякішевої, Т.В. Потапчук, Н.В. Савінової, С.В. Чупахіної та ін., варто відмітити, що психологічна готовність майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзії – це неоднорідне, багатогранне утворення, представлене його інтелектуальною, особистісною, соціальною складовими [1], [2], [3].

Так, інтелектуальний компонент психологічної готовності майбутнього логопеда до роботи в умовах інклюзії представлений його загальною ерудицією, знаннями основ загальної та спеціальної психології й педагогіки, методик організації інклюзивного освітнього середовища та роботи в ньому, володінням технологіями інклюзивного навчання, методами, прийомами корекційно-розвиваючої роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, прагненням до самоосвіти й саморозвитку тощо.

Особистісна готовність фахівців окресленої спеціальності неможлива без належного рівня розвитку у них відповідних якостей, перш за все толерантності, відповідальності, ініціативності, організованості, уважності, гнучкості, здатності до емпатії, розуміння та прийняття дітей із особливими освітніми потребами, здатності до побудови довіри й відкритих відносин із маленькими пацієнтами, бачення в них особистості.

Не менш важливою є і соціальна складова зазначеної готовності, яка проявляється в умінні спілкуватися з дітьми з особливими освітніми потребами, їхніми батьками, колегами-педагогами, психологами, медичними, соціальними працівниками, громадськістю, володіти навичками конструктивного діалогу, співпраці та взаємодії, здатності адаптуватися до змін.

Таким чином, модернізація закладів освіти України, впровадження на всіх її рівнях інклюзивного освітнього середовища збільшують потребу у фахівцях зі спеціальної освіти та відображають вимогу суспільства до належної підготовки педагогів-логопедів. Формування психологічної готовності майбутніх фахівців до роботи в умовах інклюзії є складним завданням, що вимагає не лише технічних навичок і знань, але й глибокого розуміння медичних, соціальних, правових, етичних, психологічних аспектів інклюзивної освіти. Саме тому майбутні логопеди повинні бути готові до викликів інклюзивної освіти та створення дружнього, підтримуючого середовища для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей. Тільки у такий спосіб інклюзія може стати реальністю і забезпечити кожній дитині право на якісну освіту та всебічний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Каплієнко А.І. Підготовка майбутніх учителів-логопедів до командної взаємодії в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2020. Вип. 27, т. 2. С. 281-284.

2. Савінова Н.В., Кутержинська К.М. Аналітичний контент формувального нарративу морально-етичних компонентів деонтологічно-

професійної культури майбутніх учителів-логопедів. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. Запоріжжя, 2023. № 1 (8). С. 81-94.

3. Чупахіна С.В., Потапчук Т.В., Лякішева А.В. Підготовка майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. Луцьк, 2022. Вип. 1. С. 159-167.